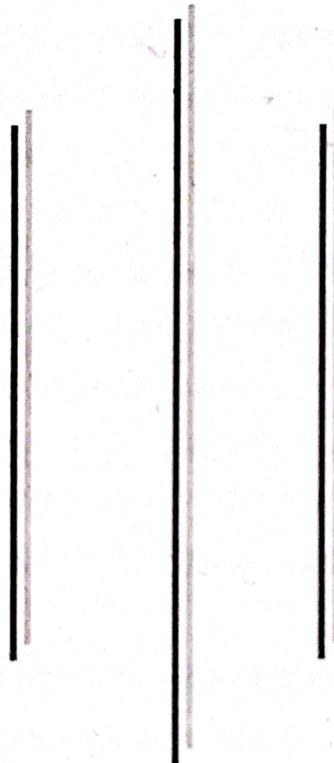

पञ्चपुरी नगरपालिकाको
आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को

नीति तथा कार्यक्रम

पञ्चपुरी नगरपालिका
२०८१ साल असार १० गते

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

राष्ट्रसेवक कर्मचारी लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

- यस अवसरमा पञ्चपुरी नगरपालिकाको १५ औ नगर सभामा आ.व. ०८१/८२ को लागि नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोहमा नगरपालिका एवं मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु ।
- वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा विभिन्न माध्यमबाट र प्रत्यक्ष भेटेर रचनात्मक सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण राजनैतिक दल, बुद्धिजिवी, पत्रकार शुभचिन्तकहरुमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।
- यस अवसरमा संघीय लोकतन्त्रिक गणतन्त्र राज्य व्यवस्थाको सबलिकरण गर्ने क्रममा आफ्नो जिवनको आहुति दिनु हुने सम्पूर्ण सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु ।
- आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरणका लागि स्थायित्व, सुशासन, विकास र सामाजिक न्याय सहित “समुन्नत नेपाल सम्मानित नेपाली” को आकाङ्क्षा पूरा गर्न स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध छ ।
- मुलुकलाई समृद्धि तथा समुन्नत बनाउन भनेर, तिन तहको संघीय राज्य व्यवस्था लागु गरिएको छ । नेपाली जनताका सार्वभौम अधिकार, स्वायत्तता र सुशासनको अधिकारलाई आत्मसात् गर्दै, सार्वभौम सत्ताको प्रयोग गर्न जनतालाई स्थानीय स्तरमा नै सेवा उपलब्ध गराउन् तथा लोकतन्त्रको संस्थागत विकास गर्न स्थानीय सरकार सञ्चालनमा थप प्रभावकारीता ल्याउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भै कार्यान्वयनमा रहेकोछ ।
- सिमित स्रोत र साधनबाट असिमित आवश्यकताहरु पुरा गर्दै पञ्चपुरी नगरपालिका आज नगरसभाको १५ औ अधिवेशन शुभारम्भ भएको यहाँहरु माझ अवगत नै छ । साथै यस नगरपालिकालाई समृद्ध एवं समुन्नत बनाउने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा रहेको छ ।
- नेपालको संविधानद्वारा परिलक्षित समाजबाद उन्मुख भौतिक, आर्थिक, सामाजिक विकास व्यवस्था हासिल गर्नुछ । यसका अतिरिक्त वातावरण संरक्षण गर्दै उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत र साधनको समुचित सदृपयोगका साथै गुणस्तरीय जिवन र दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गर्ने विषयलाई विशेष रूपमा समेटिनेछ ।
- सुखी, सुन्दर, शान्त, समृद्ध एवं समुन्नत नगरपालिका निर्माण गर्न हामीले निर्वाचितमा हाम्रा मतदाताहरु समक्ष गरेको प्रतिबद्धताहरु पुरा गर्नको लागि आगामी आ.व. ०८१/८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई अगाडि बढाएकाछौं ।
- स्थानीय स्रोत र साधनलाई पहिचान गरी परिचालन गर्दा स्थानीय आर्थिक विकास हुने हामी सबैलाई अवगत नै छ ।
- यस नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थालाई मध्यनजर राख्दा पालिकामा कृषि रोजगारी उद्घम तथा पर्यटन, प्राकृतिक श्रोत, वन तथा वातावरण, शिक्षा-स्वास्थ्य, सेवा प्रवाह, र स्थानीय पूर्वाधार हाम्रो नगरपालिकाको मूल पाँच प्राथमिकतामा रहेका खम्बा हुन ।

- नगरपालिकाको दिगो विकासको लागि निरीक्षण र सामाजिक क्षेत्रमा माझेतारी गर्ने पर्ने हुँदू रामको लागि आवश्यक कर्म चालिनेछ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, १९७४ या रहेर नगरपालिकाको अधिकारको संचयनालाई सुधार, सार्वजनिक खर्चमा मितव्याङिता, गैंडीगत खर्चमा बढ़ि, गृष्णार्थीय पूर्वाधार निर्माण, घटायार नियन्त्रणलाई शुभ्य सहनशिनाना, गमनव चूडावटमा कहाईका गाथ नियन्त्रण, येता प्रवाहमा सहर, रेतपारमा बढ़ि, पर्यावरणीय पर्याप्तीटन, समावेशिता सहित समानांतरक प्रार्थनाकला, सार्वजनिक समाजला गठित यसला र गरिबि न्युनिकरणमा जोड, गृष्णार्थीय काम र कार्यान्वयनमा अमादि लैजाने प्रार्थनाकला गठित यस नगरपालिकाको यो आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्रमुख आधार रहेक्छ ।
- “कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वयंजगार सुवृद्ध जनस्वास्थ्य फैलाने की योग्यता प्रबलीकृत आधार” नारानाई सार्थकता बनाउन सबैको हातेमानो र सहकार्य एवं सह-अधिकारको आवश्यकता हुने भएकोले अनेकतामा एकता कायम गर्ने हामी जननिर्वाचित सम्पूर्ण जन प्रतिनिधीहरू यस नगरपालिकाको दिगो विकासमा लाग्न सबैमा आग्रह पनि गर्नेछ ।
- समृद्ध एवं समुन्नत पश्चिमी स्थापित गर्न, स्वच्छ, सफा र सुन्दर नगरपालिकाको फैलान कायम गर्न विभिन्न तबरबाट स्थानीय सरकार सञ्चालनमा रहेर योजनावद्ध काम गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।
- पश्चिमीवासी नागरिकहरूको आवश्यकतालाई महशुस गरी योजनावद्ध हुगले विकास क्रार्य अघि बढाउन यस पश्चिमी नगरपालिकाको १५ औ नगर समामा आ.व. ०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण गर्न गढ़रहेको छ ।

विद्यमान अवसरहरू:

- संविधानत: अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भई २२ ओटा एकल अधिकार सहिते विविध साक्षा अधिकार किटान हुन् ।
- प्राकृतिक स्रोत तथा साधनले भरिपूर्ण हुन् ।
- विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालन गर्ने अधिकार प्रष्ट हुन् ।
- सुन्तला, कागती तथा तरकारी उत्पादनको उर्वर भूमी हुन् ।
- चुरे क्षेत्रमा प्रशस्त दुःख खानीहरू हुन् ।
- बन तथा बन पैदावरहरूको प्रचुर मात्रामा उपलब्धता हुन् ।
- विभिन्न जातजातिको कला तथा संस्कृतिमा धनी हुन् ।
- जल, पर्यटन तथा नदि कोरीडोर पैदलयात्राको प्रचुर संभावन हुन् ।
- विभिन्न ऐतिहासिक तथा धार्मिक सम्पदाहरू तथा पर्यटकीय स्थलहरूको उपलब्धता हुन् ।
- सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै नगरपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुन् ।
- लघु तथा साना जलविद्युत एवं उधोगहरूको सम्भाव्यता हुन् ।
- सक्षम कर्मचारी संयन्त्र तथा जिम्मेवार एवं जबाफदेही जनप्रतिनिधिहरू ।
- आफ्ना अधिकार र क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तथा योजना तर्जुमाको अभ्यास हुन् ।

वेद्यमान चुनौतीहरू:

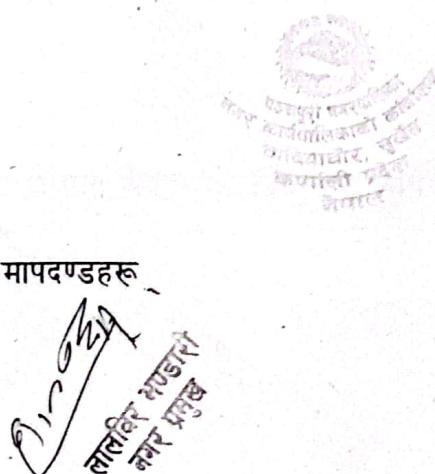
- सामाजिक सचेतना तथा समावेशीकरण मार्फत सबैको मूलप्रवाहीकरण गर्नु ।
- उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरी रोजगार सिर्जना मार्फत आर्थिक सबलीकरण गर्नु ।
- रोजगार उन्मुख प्रविधियुक्त सिपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु ।
- सञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाहरुबाट प्रभावकारी सेवा प्राप्ति र व्यवस्थित गर्नु ।
- स्थानीय तहमा राजनीतिक अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा हाबी हुनु ।
- यस नगरपालिकामा पर्ने चुरे र वनको कारणले गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम समझौता भएका योजनाहरु सम्पन्न गराउनु ।
- संविधान बमोजिम प्राप्त अधिकार, जिम्मेवारी र दायित्व बमोजिम कार्यान्वयन गर्न सक्ने संरचना र संयन्त्रको विकास गर्नु ।
- सांस्कृतिक तथा धार्मिक धरोहरहरूलाई संरक्षण गर्दै पर्यटन विकास गर्नु ।
- वन क्षेत्रको संरक्षण गर्दै पर्याप्तर्यटनलाई आर्थिक पाटोसँग समानान्तर गर्नु ।
- युवा जनशक्तिलाई सिपमूलक तालिम उपलब्ध गराई स्वरोजगार मार्फत पलायन हुनबाट रोक्नु ।
- भौतिक पूर्वाधारहरूको उचित उपयोग, संरक्षण तथा दिगोपना कायम गर्नु ।
- सामाजिक विकासलाई संस्थागत गरी अपेक्षित विकासको प्रतिफलता हासिल गरी आन्तरिक आयलाई फराकिलो बनाउनु ।

र्घकालिन सोच:

कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” नगर मणि गर्न गुणस्तरिय तथा दिगो आर्थिक र सामाजिक विकासको माध्यमद्वारा पञ्चपुरी नगरपालिकावासीको विनस्तर सुधार गरी आर्थिक समृद्धि गर्दै आत्मनिर्भर तथा सक्रिय पूँजी निर्माण गर्ने ।

जना तर्जुमाका आधारहरू:

- नेपालको संविधान
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- स्थानीय तहको योजना तर्जुम दिग्दर्शन, २०७८
- संघ तथा प्रदेशका आवधिक योजना तथा कार्यक्रम
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू
- संघ प्रदेश तथा स्थानीय तहले जारी गरेका नीति नियम तथा मापदण्डहरू
- स्थानीय सरकारका लक्ष्य तथा प्राथमिकताहरू

प्राथमिकताका क्षेत्रहरू:

- निर्वाहमुखी कृषि तथा पशु विकास क्षेत्रमा स्वरोजगारमुखी तथा व्यवसायीकरण ।
- पर्यटन प्रबर्द्धन मार्फत नगर विकास
- सडक पहुचमा सुधार
- नदि करिडोर मार्फत करिडोर पर्यटनको विस्तार
- सहज, सर्वसुलभ तथा रोजगारमूलक गुणस्तरीय शिक्षा तथा स्वास्थ्य ।
- स्थानीय जातजातिको कला, भाषा, साहित्य र संस्कृतिको संरक्षण, संवर्धन तथा पुस्तान्तरण ।
- स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन मार्फत जीवनस्तरमा सुधार तथा गरिबी न्यूनीकरण ।
- लक्षित तथा पिछडिएको वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ।
- दिगो विकास, जैविक विविधता तथा वातावरण संरक्षण एवं सम्बद्धन ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

“कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदूढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” यो नारालाई साकार पार्ने गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ का लागि मूल्य गौरवको योजना तथा कार्यक्रम देहाय बमोजिम हुने गरी अगाडी बढाइनेछ ।

- चतुरे-दहताल-जाजुरा-नेटी-जंगलाघाट सडक स्तरोन्नती तथा दिगो सडक निर्माण
- बि.पि. झङ्गशाला निर्माणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगर विकासका लागी ग्रमिण पर्यटन मार्फत रोजगारी शृजना जस्तै होमस्टे संचालन, सामुदायिक रेष्टरा, नदि करिडोरमा पर्यटन विकास तथा जलयात्रा मनोरञ्जन, बोटिङ, याफिटइ आदिको विकास ।
- नगरपालिकाको सुशासन तथा संस्थागत विकासका लागि एकीकृत सेवा प्रवाह सञ्चालन केन्द्रलाई निरन्तरता तथा व्यवस्थापकिय क्षमता विकास गरिनेछ ।
- नगरप्रमुख सँग पाँच अ (अशक्त, असहाय, अनाथ, अपांग र अति विपन्न) कार्यक्रम ।
- यस नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थालाई मध्यनजर राख्दा कृषि तथा धार्मिक पर्यटनबाट नै आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने सम्भावना बोकेको हुँदा पर्यटन मार्फत नगरपालिकाको कृषि, धार्मिक तथा पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- नगर अस्पताल निर्माण तथा सञ्चालन

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू,

अब म पञ्चपुरी नगरपालिकाको आ.व. २०८१/८२ को समग्र क्षेत्रगत विकासको नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

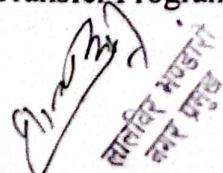
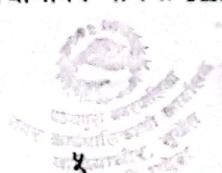
लालित भट्टराम
लालित भट्टराम

१. सामाजिक विकास:

क. शिक्षा

- नेपाल सरकारले घोषणा गरेको सार्वजनिक शिक्षा सबलिकरण दशक (वि.सं. २०७६-२०८५) मा गुणस्तरीय शिक्षण सिकाईको वातावरण निर्माण गर्न सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा विषयगत रूपमा शैक्षिक सामाग्री व्यवस्थापनको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- जनता मा.वि. विद्यापुरमा सञ्चालित कृषि वाली विज्ञान संकायमा अध्ययनरत ११ जना छात्र छात्रालाई उपलब्ध गराउदै आएको छात्रवृत्ति अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रदान गर्दै आएको असहाय, दुहुरा र आर्थिक रूपमा विपन्न कक्षा १ देखि १० सम्मको छात्रवृत्तिलाई यस वर्ष कक्षा १२ सम्मका विद्यार्थीलाई समेत प्रदान गरिनेछ ।
- नगरभित्र रहेका शिक्षण संस्थाको नक्सांकन गरी भूगोल र न्यूनतम विद्यार्थी संख्याको आधारमा समायोजन तथा विद्यालयलाई मर्जर गरिनेछ ।
- नगरभित्र प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनलाई प्राथमिकता दिई सबै सामुदायिक विद्यालयलाई पूर्वाधार सम्पन्न शिक्षण संस्थाको रूपमा विकास गरिने छ ।
- सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला र उच्च गतिको इन्टरनेट सुविधा विस्तार गरि अन्नलाईन कलासलाई व्यवस्थित गरिनेछ । ERP School Management System निर्माण गरिनेछ साथै Central Level बाट प्रत्येक विद्यालयहरूलाई Control and Monitoring गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ । E- Attendance हाजिरिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामुदायिक तथा संस्थागत अन्तर विद्यालय अनुभव आदानप्रदान गरी क्षमता विकास तथा सिकाई पद्धतिमा सामाजिक समन्वयता ल्याउन समन्वयकारी भुमिका खेलिनेछ ।
- विद्यालयको भौतिक पुर्वाधार निर्माण, सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै सबै विद्यालयहरूलाई एकै प्रकारको रड रोगन लगाउने नीति लिइनेछ ।
- विद्यार्थिको कला र क्षमता अनुसार दैनीक पाठ्यक्रम बाहेक अन्य छुट्टा छहै कार्यक्रमको आयोजना गर्ने र उत्कृष्टलाई पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालय निरीक्षण, अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नतिजामुखी अनुमगन प्रणालीको खाका तयार गरी Tracking System लागू गरिनेछ ।
- विद्यालयमा छात्राहरूको स्यानिटरी प्याडको प्रयोग, व्यवहार, मनोभावना, ज्ञान र सीपको आदानप्रदान गर्न छात्रासँग उपप्रमुख कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई जडक फुडबाट मुक्त राख्दै किचन गार्डेनको रूपमा विकास गरी स्थानीय उत्पादनको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- प्रत्येक बडामा एउटा माध्यमिक विद्यालयलाई क्रमशः नमूना विद्यालय र सूचना प्रविधि सम्पन्न बनाउदै माध्यमिक विद्यालय तहमा क्रमशः ईनोमेशन सेन्टर खोलिदै लगिने छ ।
- विद्यालयमा ज्येष्ठ नागरिक र स्कुलले विद्यार्थिका बीचमा Knowledge Transfer Programme लागू गरिनेछ ।

- विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय कलाकारबाट संस्कृति झल्कने गीत, नाच, कला, रहनसहन आदिको बारेमा Culteral Transformation Programme गरिनेछ ।
- विद्यालय क्षेत्रको पठन पाठनमा विशेष रूपमा नैतिक, प्राविधिक तथा स्थानीय पाठ्यक्रमलाई जोड दिइनेछ ।
- विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री, लैङ्गिकमैत्री तथा पहुचयुक्त संरचना निर्माण गरिनेछ । साथै सबै विद्यालयहरुमा पुस्तकालय, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला स्थापनाको नीति लिइनेछ ।
- बिषयगत, कक्षागत तथा तहगत सिकाई उपलब्धि सुधार गर्न जोड दिइनेछ ।
- उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय, शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई उचित सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम अनुसार पाठ्यपुस्तक तयार गर्ने पठनपाठनको व्यवस्था र आवश्यक अनुसार अद्यावधीक गरिनेछ ।
- स्वयंसेवक शिक्षक पारिश्रमिक (शैक्षिक सुदृढीकरण अनुदान) र बालविकास शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीलाई नपुग न्युनतम पारिश्रमिक प्रदान गर्दै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

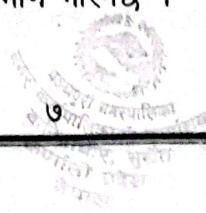
स्वस्थ नगरबासी: स्वच्छ नगर भन्ने नाराका साथ सबै नागरिकमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य पहुँचे सुनिश्चित गर्ने कार्यमा सरकार क्रियाशील छ । स्वास्थ्य सेवालाई पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन टोकन र विरामीको प्रोफाईललाई Digitization प्रक्रियामा लिगिनेछ ।

- पञ्चपुरी नगरपालिका वडा नं. ४ को चनालीमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई/आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- नगरभित्र महामारी तथा आउनसक्ने रोगहरुको पहिचान, नियन्त्रण तथा उपचारका लागि स्वास्थ्यकर्मीसहितको टिम लाई तयारी अवस्थामा राखी परिचालन गरिनेछ ।
- नगरभित्र पाठेघरको क्यान्सरको पहिचान तथा मृगौला परीक्षणको दायरा फराकिलो बनाई समयमै रोग पहिचान गरी रुग्णता दर र मृत्यु कम गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण नगरवासीलाई स्वास्थ्य बीमाको दायरामा समेटिने छ । विपन्न नागरिकहरुलाई नगरबाटै बिमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- मानसिक स्वास्थ्य क्षेत्रको सम्बन्धमा प्रथामिकताका साथ विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र पाइने जडिबुटीहिरुको अनुसन्धान तथा पहिचान गरी केन्द्रको रूपमा विकसित गरिने छ ।
- बन्दाबन्दीका अवस्थामा औषधी, खाद्यवस्तु लगायत उत्पादमुलक उपभोग्य वस्तुहरुको सहज आपूर्ति हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गरिने प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा उपचारात्मक सेवालाई व्यवस्थित गर्दै लिगिनेछ ।

- नागरिकहरूलाई भूमौला, मुद्रा, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध मिलाइने छ ।
- बर्धिङ्ग सेन्टर र स्वास्थ्य वित्तनिकहरूको सेवालाई सतरोजाति गर्ने कागां प्रयोगशाला सहितको गैवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीमा २४ से ८० आकस्मिक सेवालाई निरन्तरता दिए थप आवश्यक सेवाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- एकीकृत रूपमा निशुल्क घुमती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँचको लागि नियमित गारिक रूपमा बाह्य खोप केन्द्र र गाउँघर वित्तनिकताई थप व्यवस्थित तथा विस्तार गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक तथा पूर्णअशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू (क चर्ग)लाई घरमै उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- दीर्घ रोगीहरू विशेष गरी उच्च रक्तचाप तथा मधुमेहका बिरामीहरूको लागि आधारभूत औपची निशुल्क वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आर्थिक रूपमा अति विपक्ष नगरपालिकावासीहरूको स्वास्थ्य जाँच र उपचारका लागि निजहरूलाई अस्पताल ल्याउन-लैजान एम्बुलेन्स सेवाको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- अन्य निकायसँग समन्वय गरी आवश्यक शिविर तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- अति विपक्ष व्यक्तीहरूको नि शुल्क स्वास्थ्य बिमा मिलाइनेछ ।
- आयुर्विदिक चिकित्सा प्रणाली सम्बन्धी सचेतना तथा योग कक्षा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको मनोबल उच्च राख्दै क्षमता अभिवृद्धि तथा कार्यसम्पादनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पोषणका कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- गर्भवती महिला लक्षित कार्यक्रम तथा पोर्टेबल अल्ट्रासाउन्ड मेसिन सञ्चालनमा विशेष ध्यान दिईनेछ ।

ग. खानेपानी तथा सरसफाई:

- स्वच्छ र सहज खानेपानीको सुनिश्चितताको लागि "एक घर एक धारा" निर्माण अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- लिपिटड खानेपानी आयोजनालाई कार्यविधि बनाई मर्मत सम्भारमा समुदायलाई जिम्मेवार बनाउँदै थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- वास (WASH) योजनामा रहेका मुहानहरूलाई प्राथमिकता साथ खानेपानी विस्तार कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- जल पुनर्भरण योजना र वर्षातको पानी संकलन गर्ने प्रविधि (पानी पुनःपूरण पोखरीहरूको) उपयोगमा ल्याउन प्रारम्भ गरिनेछ । रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिनेछ ।

६/१
लालचरू चौपाल
लालचरू प्रस्तुत

- फोहरमैला व्यवस्थापनको उचित प्रबन्ध मिलाइनेछ । तिब्ररूपमा शहरीकरण भएका स्थानमा फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि ल्यान्ड फिल साइट लगायतका कार्यहरूको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- टोल विकास संस्था र सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग फोहोर संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहकार्यको नीति लिइनेछ । साथै सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूलाई हरियाली र सुन्दर तथा सफा राख्ने कार्य गरिनेछ ।
- प्लाइक जन्य फोहोर नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्न प्लाइक झोलाहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
- नगरपालिकाका मुख्य स्थानहरूमा समुदायको सहकार्यमा उपयुक्त जरगाको खोजि गरी सार्वजनिक शैचालयहरू निर्माण तथा संचालनलाई अभियानका रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- पञ्चपुरी नगरपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्रहरू वावियाचौर, विद्यापुर र पलैटे बजारक्षेत्रमा फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

घ. युवा तथा खेलकुद:

- खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न स्थानहरूमा रहेका खेलकुद मैदानहरू निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- मेयर कप र राष्ट्रप्रति रनिड शिल्ड प्रतियोगितालाई पालिकाको खेल महोत्सवको रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- वडामा रहेका उत्कृष्ट तर आर्थिक अवस्था कमजोर भएको खेलाडिलाई आवश्यक खेलकुद सामाजिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- एक वडामा एक खेलमैदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- खेलाडीहरूको सम्मान र वृद्धिविकासका कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- “सिप सिकौ स्वरोजगार बनौ” अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सिपको सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि नगरपालिकाको स्थानीय आर्थिक विकास योजना अन्तर्गत समावेश भएका नवप्रवर्तनशील लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रमसँग आबद्ध गरिनेछ ।
- विपन्न, गरीब र सुकून्वासी परिवारका युवाहरूलाई इलेक्ट्रोनिक्स सामाजी मर्मत, प्लम्बिङ तथा इलेक्ट्रिसियन, ब्युटि पार्लर, व्यवसायिक पशु पालन तथा तरकारी खेती जस्ता तालिमहरू प्रदान गरी गरिबी न्यूनीकरण र जीविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ ।
- नगरपालिका स्तरीय खेलकुद विकास समिति मार्फत खेल क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- एक वडा, एक उद्घान वा खेल मैदान को नीति लिई युवाहरूलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

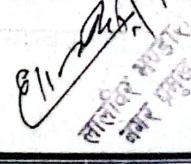
ड. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण:

- लैङ्गिक हिसा निवारण तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कर्णाली घोषणापत्र २०७९ मा उल्लेख भएका स्थानीय तहमा गर्नुपर्न विभिन्न गतिविधिहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिलाहरूको सिप, क्षमता तथा नेतृत्व विकास एवं सशक्तीकरण गर्दै हरेक योजनाको कार्यान्वयनमा महिला सहभागिताको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

- किशोरी लक्षित सामाजिक सचेतना तथा दुर्ब्यवहार विरुद्ध सचेतनामूलक तथा बालविवाह विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- अभिभावकविहीन बेसहारा बालबालिकाको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- तैरिक विभेद अन्त्य गर्दै तैरिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका, दलित, अल्पसङ्ख्यक, भूमिहीन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिष्करणमा परेका वर्गको लागि सचेतनामूलक उत्थानशील कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूको कार्यान्वयन गरी आगामी ४ वर्ष भित्रमा पश्चपुरी नगरपालिकालाई बालमैत्री स्थानीय शासन भएको पालिका बनाइनेछ ।
- पश्चपुरी नगरपालिकामा कार्यक्षेत्र भएका तथा अनुमती लिएका गैरसरकारी संघ संस्था र नीजि क्षेत्रसङ्को समन्वय सहयोग र सहकार्यमा तैरिक हिसा निवारणका लागी सामुदायिक सचेतना तथा अन्तरक्रिया गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक कालदेखि दलित तथा विपन्न समुदायले जीवन निवाहको रूपमा अपनाई आएका परम्परागत पेशालाई समयानुकूल परिमार्जन गरी व्यावसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्दै गैरवपूर्ण पेशा बनाउन पहल गरिनेछ ।
- घरेलु एवं सामाजिक हिसा विरुद्ध र संविधान प्रदत्त मौलिक हकहरूको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकको सहज जिवनयापनको लागि विश्राम गृहको प्रबन्ध मिलाइनेछ । साथै ७५ वर्ष भन्दा माथि उमेरका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता घरमै उपलब्ध गराउने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- महिला उद्यमशीलता विकासका लागि महिलाद्वारा प्रवर्धित व्यावसायमा निश्चित प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गर्भवती महिलाहरूको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम (नवजात शिशुको लागि पोषण) लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- समाजमा विद्यमान रहेका कुप्रथा तथा सबै प्रकारका हिसा विरुद्ध सचेतनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- “बुहारी कार्यक्रम” गरी पाकापुस्ताको स्याहार गर्ने बुहारीहरूको लागि विशेष कोष स्थापना गरिनेछ ।
- विकासका कार्यक्रमहरूमा टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराइनेछ, सघन परिचालन गरिनेछ ।
- “हिसा मुक्त नगरपालिका हाम्रो पहिचान” अभियान संचालन गरी सबै प्रकारका हिसा विरुद्ध शुन्य सहनशिलता नीति लिइनेछ ।

च. संस्कृति प्रवर्द्धन:

- स्थानीय जात जातिहरूको लोक कला, संस्कृती, भेषभुषा तथा सम्पदालाई जर्गेना तथा संवर्द्धन गरिनेछ ।

- धार्मिक ऐतिहासिक महत्व बोकेका मठ मन्दिरलाई संरक्षण तथा संवर्धन गर्दै धार्मिक पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका देउडा, मारुनी नाच, लोकभजन तथा पञ्चेवाजा लगायतको संरक्षण तथा संवर्द्धनको लागि प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- विभिन्न जात जातिको ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्वको वहुसांस्कृतिक पहिचान र मौलिकता झल्किने वास्तुकला, मूर्तिकला, चित्रकला झल्को दिने गरी पञ्चपुरी संग्राहलयको निर्माण गर्ने प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

आमाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- भिन्न क्षमता, ज्येष्ठ नागरिक र जोखिममा परेका नागरिकका लागि सुरक्षित सेल्टरको व्यवस्था गरिने छ । बाबु आमाको कुशल हेरचाहं र संरक्षण गरेका व्यक्तिलाई कार्यविधि बनाई श्रवणकुमार पुरस्कार प्रदान गरिने छ ।
- ज्येष्ठ नागरिकको अनुभव र ज्ञानलाई नयाँ पुस्तासँग जोडन Knowledge Transfer forum स्थापना गरिने छ ।
- लैंगिक हिंसा अन्त्यमा पुरुष तथा युवा सहभागिता परिचालन गर्ने गरी पुरुष सञ्जालीकरणको विस्तार गरिने छ ।
- महीलाहरूलाई सहयोग गर्ने र समाजमा विद्यमान कुरिति कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतनामुलक अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै श्रीमान श्रीमती, सासु बुहारी छलफल कार्यकमहरू गर्ने अभियान ल्याइने छ ।

२. आर्थिक विकास:

क. कृषि तथा पशुपंक्षी

- कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा दातृ निकायसँगको साझेदारीमा जि टु जि कार्यक्रम मार्फत कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रलाई वडास्तरबाटै प्राथमिकीकरण गरी वडा र पालिका स्तरबाट बजेट विनीयोजन गरिनेछ ।
- कृषकहरूलाई उत्पादनका आधारमा नगदी प्रोत्साहन दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- प्रत्येक घरमा श्रममा आधारित खाद्यान्न कार्यक्रम अन्तर्गत कम्तीमा एक घर एक रोजगार सिर्जना गर्ने कार्यक्रमलाई आगामी आ.व. मा पनि निरन्तरता दिईने छ ।
- कृषिलाई व्यासायिकरणको लागि हाईटेक नर्सरी, प्रोटेवल शित भण्डार, टनेल तथा थोपा सिंचाई प्रविधिहरूको विस्तार गरिने छ ।
- आधुनिक प्रविधियुक्त व्यवसायिक कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा जोड दिई कृषकहरूलाई आम्दानी बढाउने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ । युवा कृषकलाई तोकिएको मापदण्ड अनुसार उच्चमशीलता प्रवर्द्धन गर्न Start Up Business मोडल कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- प्रत्येक वडामा Seed Bank स्थापना गर्दै जमिनको उत्पादकत्व र भूमिको प्रकारको आधारमा विभिन्न वडाहरूमा कृषि पकेट क्षेत्रका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- विदेशमा गई कृषि क्षेत्रमा काम गरेर स्वदेश फर्केका युवा कृषकलाई आफूले सिकेको सीपको प्रमाण पत्रमा आधार तथा Business Plan को मूल्यांकनका आधारमा Seed Money को व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वदेशी तथा वैदेशिक संघ संस्था तथा निकाय संग संघिय कानुन अनुसार अनुदान, ऋण, तथा सहयोग प्राप्त गरी Bottom Up Approach मा कृषि तथा पशु विकास संचालन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- एक घर एक करेसाबारी, पकेट क्षेत्रमा व्यवसायिक तरकारी भन्ने नाराका साथ तरकारी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको वडा नं. २, ३, ४, ६ र ९ लाई “तरकारी पकेट क्षेत्र” वडा नं. १० र ११ तथा वडा नं. ५ को मुरमुरी र तिखाकुना क्षेत्रलाई बगर खेती र वडा नं. १ र ७ मा फलफूल तथा जडिबुटी खेति विस्तार गर्ने कार्यलाई सहयोग गरिने छ ।
- नगरका केही क्षेत्रमा समुदायमा आधारित एक एकीकृत कृषि “एग्रो -इको -टुरिजम” व्यवसाय सञ्चालन गरिनेछ । नगरका केही क्षेत्रमा Goatland स्थापना गर्नुका साथै स्थानीय, किसानहरूलाई पशुपछि धनमा पहुँच पुर्याउन बाखा बैकको पनि स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको विकासको लागि सामूहिक व्यावसायिक खेती प्रणालीमा प्रोत्साहन गर्दै कृषि पकेट क्षेत्र तथा जोन निर्धारण गरी चक्काबन्दी अवधारणको साथमा कृषिमा आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण र विविधीकरण गरिनेछ ।
- रैथाने बालीहरूको बिउ संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- कृषि उपजेको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिक प्रविधिमा आधारित तुल्याउदै व्यवसायीकरण गरिनेछ ।
- नगरपालिका-भित्रका कृषकहरूको स्पष्टिकृत/वर्गिकृत एवं विस्तृत तथ्याङ्क आधार निर्माण गरिनेछ ।
- व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, सिमेन्ट पोखरी, कृषि बजार, सित भण्डार तथा गोदाम घरहरूको पूर्वाधार निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- तरकारी उत्पादनको लागि व्यावसायिक, करेसाबारी, बगरखेती र करार खेतीका लागि तालिम, प्रविधि र लगानीको व्यवस्था सहितको नमूना कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रमलाई नियमित एवं प्रभावकारी ढङ्गबाट कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रमा उत्पादनको आधारमा अनुगमन गरी अनुदान उपलब्ध गराउने नीति अगाडि बढाइनेछ ।

- सुन्तला जात फलफूल, लोकल कुखुरा, बाखा पालन, मौरी पालन, बंगुर पालन, तेजपात तथा अदुवा लगायतका अन्तर्गत भौगोलिक अनुकूलतका अनुरूपका कृषि तथा पशु कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनमा विपद्का कारण आइपर्ने क्षतिका निम्नि राहत कोषको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- भूमि अनुरूपको भू उपयोगिता कायम गर्नको लागि माटो परिक्षण तथा किसान सूचीकरण कार्य तथा उन्नत जातको घाँस, बाली र बिउको उत्पादनको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- पश्चपुरी नगरपालिकालाई मासु, अण्डा, दुध तथा तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषि सहकारीहरू मार्फत आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- कृषि यान्त्रिकीकरणमा पचास प्रतिशत तथा कृषिजन्य उत्पादित वस्तुको सामग्रीमा पचहत्तर प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण कृषि सङ्करहरूको पहिचान गरी डिपिआर बनाई स्तरउन्नती गर्दै बाहै महिना चलाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- पशुपालन तथा कृषि बालिको जोखिम न्यूनिकरणको लागि व्यवसायिक कृषकहरूको लागि बालि तथा पशु विमा गरिनेछ ।
- नगरपालिका स्तरीय कृषि उपज संकलन केन्द्र एवं विक्रि वितरणको लागि एक संकलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- वडागत रूपमा आवश्यकताको आधारमा व्यवसायिक कृषकहरूको लागि सिमेन्ट पोखरी निर्माण तथा व्यवस्थापनलाई जोड दिईनेछ ।
- प्राङ्गारिक/जैविक मलमा प्रोत्साहन गर्दै बालीहरूमा वन्यजन्तुद्वारा हुने विध्वंशको समाधान गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायहरूसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- उत्पादन लागत, थोक तथा खुद्रा मुल्य विक्षेपण गर्दै विचौलियाबाट उत्पादक माथि हुने ठगी तथा शोषण नियन्त्रणका लागि मुख्य कृषि उपजको नगरपालिका भित्र समर्थन मुल्य निर्धारण गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनको मुल्य श्रृंखलाको विकासलाई थप प्रभावकारी बनाउने क्रममा कृषि उपजको बजारीकरणका लागि कृषि बजार प्रणाली सप्टवेयर निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

ख. सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्र:

वित्तिय संस्थाहरूको तथ्यांक अध्यावधिक गर्दै Social Accountability प्रति जिम्मेवार आइने छ ।

नगरपालिका जमानत बसी वित्तिय संस्थाहरूबाट Smart Card, Banking Card, जारी गरी लगानीका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

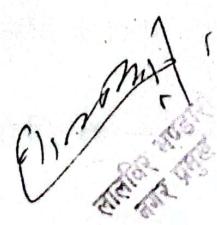
- सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुशासन प्रवर्धन गर्दै निक्षेपताहरूको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।
 - नगरपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरूलाई व्यवस्थित ढंगले अघि बढाइनेछ।
 - सहकारीहरूको माध्यमबाट कृषि तथा पशु सम्बन्धी उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पौजि सङ्गलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर सिर्जना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई अगाडि दिइनेछ।
 - सहकारी संघ संस्थालाई कोपोमिस (COPOMIS) प्रणालीमा आवद्ध गरी लेखा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी रूपमा नियमन गरिनेछ।
 - यस नगरपालिकाको क्षेत्र भित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूको सुशासनको पाटोबारे नियमन गरिनेछ।
- ग. उद्योग तथा पर्यटन:
- पञ्चपुरी नगरपालिकाको पर्यटन गूरुयोजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ।
 - परम्परागत रूपमा स्थानीय स्तरमा सञ्चालनमा रहेका आरन, सिलाई कटाइ, जुत्ता सिलाई, डोको नाम्लो बुनाइ लगायतका व्यावसायलाई प्रवर्धन गर्दै व्यावसायीकरण गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ।
 - पञ्चपुरी भित्रका पर्यटकीय क्षेत्र तथा कला संस्कृतिको सूचना तथा जानकारीका इन्टरनेटको माध्यमबाट सूचना प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
 - कर्णाली तथा भेरी नदी क्षेत्रको जैविक तथा हरियालीलाई प्रबद्धन गर्दै “बोटानिकल गार्डन” निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
 - नदी किनारको मनोरम दृश्यको प्रबद्धन गर्दै “कोरिडोर गार्डन” का लागि निजी क्षेत्रलाई साझेदारी तथा सहलगानीका लागि आव्हान गरिने छ।
 - बावियाचौरमा Food Street Market को सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ।
 - स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने अकबरे खुसानी, तेजपात, टिसुर, बेसार लगायतका उत्पादनलाई तालिम सञ्चालन गरी व्यावसायीकरणको प्रबन्ध मिलाइनेछ।
 - उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय सुर्खेतसङ्ग समन्वय गरी घरेलु उद्योग सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
 - व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ।
 - औद्योगिक ग्राम पूर्वाधार निर्माण कार्य सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामा सञ्चालन गरिनेछ।
 - औद्योगिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापनाका लागि पहल गरिने छ र सो स्थानमा उद्योगलाई आकर्षित गर्न कर छुटको प्याकेज ल्याइने छ।
 - स्थानीय रूपमा लगानी सम्मेलन गरी प्रयाप्त लगानी भित्र्याईने नीति अवलम्बन गरिने छ। लगानी प्रवद्रधनका लागि कर छुट तथा सहुलियतको व्यवस्था गरिने छ।
 - न.पा. मा संचालन गर्ने योजनाहरूको छनौट, संचालन तथा वैदेशिक सहायता लंगायतको खोजीका विभिन्न जातजातिहरूको लागि विज्ञहरू संलग्न रहेको Expert Pool गठन गरिने छ।

- आर्थिक विकासलाई टेवा पुर्याउने व्यवसाय तथा कलकारखानाको स्थापना र सञ्चालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ। नगरपालिकामा Think Tank स्थापना गरिने छ।
- विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजीमा रहेका व्यक्तिहरुमा रहेको सिपको विवरण संकलनका लागि Employment Information Center को स्तरोन्नति गरिने छ।
- न्यूनतम १० जना नगरबासीलाई रोजगारी दिने उत्पादनमूलक उद्योगहरु चालु वर्षमा सुरु भएमा आगामी ३ वर्षसम्म लाग्ने व्यवसायिक करमा २० प्रतिशत छुट दिइने छ। कम्तीमा ५० जना नेपाली नागरिकलाई रोजगारी दिने उत्पादन मूलक चालु उद्योगको नाममा रहेको जमिनमा लाग्ने एकीकृत सम्पत्ति करमा १५ प्रतिशत छुट दिने नीति अवलम्बन गरिने छ।
- हाते द्याक्टर मर्मत सम्भार गर्ने तालिम सञ्चालन गरी रोजगार सुजना गरिने छ।
- सम्पूर्ण स्वदेशी कच्चा पदार्थ गरी उत्पादन गर्ने साना तथा मझौला उद्योगहरुलाई उत्पादन स्थलसम्म सङ्क पूर्वाधार तथा विद्युतिकरणको पहुँच पुर्याउन पहल गरिनेछ।
- वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त रेमिट्यान्सको व्यावसायिक तथा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने वातावरण निर्माण गर्न विशेष पहल गरिनेछ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, सहज पहुँच, पूर्वाधार विस्तार र विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
- विभिन्न जातजातिको परम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरूको प्रवर्धन गरिनेछ।
- मुख्य स्थान, चोक र नगरपालिका प्रवेशद्वारहरुमा अन्तरपालिका समन्वय गरी पर्यटकीय क्षेत्रको परिचय सहित पर्यटक आकर्षण गर्न जानकारी युक्त वोर्ड राखिनेछ।
- नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू (मन्दिर, गढी, पोखरी, झरना, देवालय आदि)को पहिचान, संरक्षण एंवं विकास गर्दै प्रचार प्रसारकालागि डिजिटल प्रोफाइलको कार्य अगाडि बढाइनेछ।
- नगरपालिकामा पर्यटन प्रवर्धन गर्न ताल तलैया तथा मनोरञ्जनका रूपमा विकास गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
- वडागत तहमा खुल्ला बालमैत्री, जेष्ठमैत्री उद्यान तथा व्यामशाला पार्क निर्माणका लागि पहल गरिनेछ।
- नगरपालिका र वाहिर अन्य नगरपालिका/नगरपालिका संग सहकार्य गरी नेपाल पर्यटन बोर्डको सहलगानीमा साविकका प्याकेजमा सुधार सहित नयाँ प्याकेजको निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि विशेष पहल गरिनेछ।
- ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक पहिचान अवगत गराउन पर्यटकहरुलाई होमस्टेसहित स्थानीय अर्गानिक तरकारी तथा अन्य खाद्य उत्पादन पाहुनाको रूपमा राख घर छनौट गरिनेछ।

३. पूर्वाधार विकास

क. सङ्क, पुल तथा यातायात:

- सबै सार्वजनिक पूर्वाधारहरुलाई क्रमशः पहुँचयुक्त बनाउदै लगिनेछ।

- सडक गुरुयोजना अधावधिक गरि सडकहरूलाई प्राथमिकताका साथ वर्गीकरणको आधारमा काम अगाडी बढाइनेछ ।
- सबै बडा कार्यालयहरूको केन्द्र सम्म सहज पहुँचको लागि आवतजावत गर्ने मुख्य बाटोलाई बाहै महिना सञ्चालन हुने गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- पुराना तथा बडी प्रयोगमा आउने सडक मार्गलाई स्तरोन्नति गर्दै नयाँ ट्रयाक खोल्न निरुत्साहित गरिनेछ ।
- पालिका भित्र आवश्यक रहेका पक्की तथा झोलुंगे पुलको तथ्यांक सङ्कलन गरी निर्माण गर्नका लागि संघिय तथा प्रदेश सरकार समक्ष पहल गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकासमा उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राहीलाई सचेतना तथा जवाफदेहिता बोध हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सडक गुरुयोजना अनुसार आवश्यकता तथा औचित्यताका आधारमा सडक तथा पुलको निर्माण गर्ने प्रयोजनार्थ डिपिआर गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- पालिका भित्र सञ्चालन हुने अटो रिक्साहरूको कार्यविधी वमोजिम आवश्यक रुट परमिट बनाई व्यवस्थित गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- विगत देखिका निर्माणाधिन तथा अधुरा आयोजनाहरूलाई सम्पन्न गर्ने क्रमागत रूपमा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

ख. भवन, आवास तथा शहरी विकास:

- पश्चिमी नगरपालिकाका बडा कार्यालयहरू, स्वास्थ्य तथा शैक्षिक संस्थाहरूका भवनलाई अपाङ्ग मैत्री तथा आधारभूत सेवा प्रत्याभूत गर्ने गरी निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- बडा नं. २, ५ र ६ को बजार क्षेत्रलाई एकीकृत वस्ति विकास गरी शहरीकरण गर्न पहल गरिनेछ ।
- भवन निर्माण कार्यको मापदण्ड तयार गरी आवास तथा भवनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्रका घर तथा जग्गाहरू वर्गीकरणका आधारमा अध्ययन गरी न्यूनतम दररेट कायम गरिनेछ ।
- भू उपयोग क्षेत्र वर्गीकरणका आधारमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी भवन आवास तथा शहरी विकासलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न समन्वय तथा सहजीकरण गरिनेछ ।

ग. सिंचाइ, उर्जा तथा विद्युत:

- सिंचाइको व्यवस्था नभएका खेतीयोग्य उर्वर भूमिलाई सिञ्चित गर्न आवश्यक सिंचाइ कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्युतलाईन विस्तार नभएका स्थानहरूमा विद्युत लाईन जंडान गर्नका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका काठका विद्युत पोलहरू विस्थापित गरी स्टिल पोलहरूले व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- यस नगरपालिकाका अति आवश्यक स्थानहरूमा नवीकरणीय उर्जाको व्यवस्था हुने प्रबन्ध मिलाइनेछ।
- बैकल्पिक उर्जा प्रोत्साहन सम्बन्धि विशेष कार्यक्रम ल्याईनेछ।

घ. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- यस पञ्चपुरी नगरपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल, जिआइएस नक्सा तथा रोड इन्भेन्टोरी तयार गरिनेछ। डिजिटल डाटाको सुरक्षाका लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ।
- वडा कार्यालय लगायतका स्थानहरूमा विद्युत व्याकअप तथा इन्टरनेटको व्यवस्था गर्दै कम्प्यूटराइज गर्दै लगिनेछ।
- नागरिकहरूको सूचनाको हक्को सम्मान गर्दै नगरपालिकालाई सूचनामैत्रि बनाइनेछ।
- नगरपालिकाका कामकारबाहीमा पारदर्शिता कायम गरी सर्वसाधारणलाई सुसूचित गर्न सञ्चार माध्यमहरूसँग सम्बन्ध तथा साझेदारी गरिनेछ।
- नगरपालिकाको तर्फबाट गरिने कार्यसम्पादनलाई प्रविधिमैत्रि बनाउन आवश्यक प्रविधिमैत्रि उपकरणहरू खरिद गरिनेछ।
- मोबाइल नेटवर्कलाई गुणस्तरीय बनाउन सम्बन्धित सेवा प्रदायक निकाय समक्ष आवश्यक पहल गरिनेछ।
- डिजिटल साक्षरता सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ।

४. वन, वातावारण तथा विपद् व्यवस्थापनः

- पञ्चपुरी नगरपालिकाका बिभिन्न माथिल्लो जलाधार क्षेत्रको संरक्षण तथा हाल सञ्चालनमा रहेका खानेपानी तथा सिचाई मुहानहरूको संरक्षण गरिनेछ।
- सामुदायिक वनहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा सङ्कलन वन मार्फत समृद्धि ल्याउने गरी राजस्वको पाटोलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- सामदायिक वनले गर्ने आम्दानीलाई सामुदायिक वनसँग सम्बन्ध तथा साझेदारी गर्दै डेढलो नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतना, अग्नी रेखा, वृक्षारोपण, क्षमता विकास तथा सिप मूलक तालिमको क्षेत्रमा लगानी गर्दै जीवनस्तर सुधार गर्ने गरी प्रोत्साहन गरिनेछ।
- पोखरी संरक्षण, पहिरो तथा गलियाँ नियन्त्रण, विकासका पूर्वाधारको संरक्षण र नदि नियन्त्रण गरी जल, जमिन तथा जलाधारको संरक्षण तथा उत्पादनमा वृद्धि गरिनेछ।
- विकास निर्माणका आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दै प्राकृतिक संरक्षण तथा पर्याप्त्यटन हुने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ।
- भूसूचना प्रणालीको प्रयोग उच्च जोखिमयुक्त क्षेत्रको नक्शाङ्कन, जोखिमको विश्लेषण तथा जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरिनेछ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा रकम अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी श्रोत परिचालन गरिनेछ।

- विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार “विपद पुर्व तयारी, विपद न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- वातावरण प्रतिकुल भई विपद निर्मिति गरी कुनै पनि प्रकृतिका विकास निर्माण कार्य तथा उत्खनन गर्न रोक लागाइनेछ ।
- हुंगा गिटि बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थ र अन्य प्राकृतिक श्रोतहरूको अनाधिकृत एवं अवैज्ञानिक दोहनलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
- सम्बेदनशील जलाधार क्षेत्रका जमिनहरूको अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीमा निर्माण पूर्वाधार निर्माण गरी फोहोर मैला प्रशोधन केन्द्रलाई व्यावसायिक रूपमा संचालन गर्न नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्था गरी फोहोर मैला संकलन, व्यवस्थापन र उपयोगको नीति लिइने छ ।
- ठूलो आयोजना सञ्चालन तथा दिगो र वातावरण अनुकूलित विकास गर्नको लागि IEE तथा EIA प्रतिवेदन पश्चात आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।
- फोहोरमैलाको उत्पादन न्यूनीकरण तथा वर्गीकरण गरी पुनः प्रयोग गर्न जोड दिइनेछ ।
- नगरपालिका तथा बडा स्तरमा विपद तथा प्रकोपबाट प्रभावितहरूलाई तत्काल उद्धारका लागि RRT (Rapid Response Team) गठन गरिनेछ ।
- विपद व्यवस्थापनका लागि अन्य गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साझेदारी गरिनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास:

- नगरपालिकाको सुशासन तथा संस्थागत विकासका लागि मध्य नजर गर्दै संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका जनतासङ्गको सुमधुर सम्बन्ध कायम राख तथा विकासका गतिविधिमा उपभोक्ताको जनसहभागितालाई प्रोत्साहन गर्न ११ वटै बडामा बडाले छुनौट गरेका स्थानमा श्रम गर्न महिनामा एकदिन सार्वजनिक बिदाको दिन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी समेतको सहभागितामा बृहत श्रमदान कार्यक्रम गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाह प्रविधिमैत्री बनाउँदै सहज प्रभावकारी तथा चुस्त दुरुस्त व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- पञ्चपुरी नगरकार्यपालिकाको बैठक धार्मिक तथा पर्यटन क्षेत्रहरूको चिनारीको लागि ति क्षेत्रहरूमा घुम्ति बैठक बस्ने प्रबन्ध गरिनेछ ।
- कार्यालयबाट सम्पादन हुने जिन्सी, राजश्व तथा योजना लगायतका कार्यहरू अनलाईन मार्फत गरी थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- एकिकृत घुम्ति शिविर सञ्चालन गरी नगरपालिकाबाट प्रदान हुने सेवाहरू बडा स्तरमै प्रदान गरिने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भतालाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- › उपलब्ध स्रोत तथा साधनको अधिकतम परिचालन गर्ने प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा जोड विन कर्मचारीहरूलाई कार्यसम्पादनका आधारमा उत्प्रेरणा तथा प्रोत्साहनको कार्यक्रम अगाडि राखिनेछ ।
- › नगरपालिकाका प्रमुख र प्रमुख प्रशासनीय अधिकृत बिच तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखहरू बिच कार्यसम्पादन सम्झौता गरिनेछ । विषयमत शाखाको मार्शिक कार्यसम्पादन प्रतिवेदन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र प्रमुख समझा पेश गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- › निवाचित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको मृति तथा भ्रमता विकार र सुशासन सम्बन्धी तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- › नगरपालिका क्षेत्रभित्रका बजारमा नियमित अनुगमन गर्नका लागि अनुगमन समितिलाई क्रियाशिल बनाइनेछ ।
- › सेवामैची संरचना तथा सेवाग्राहीमैची व्यवहार मार्फत सहज तथा गुणस्तरीय सेवा प्रवाहलाई मूल गन्त्रको रूपमा लिइनेछ ।
- › महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका, विद्यालय कर्मचारी तथा बाल विकास सहजकर्तालाई उत्प्रेरणा तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- › योगदान आधारित कर्मचारी तथा साधिकको जिल्ला विकास समितिबाट स्थायी नियुक्ति लिएका कर्मचारीको व्ययभार कायम गर्न कर्मचारी कल्याण कोष खडा गरिनेछ ।
- › सूचनाको हक पारदर्शिता तथा जवावदेहिता कायम गर्दै जनतालाई सुसूचित गर्न सञ्चार माध्यमरैंग समन्वय गरी सार्वजनिक सुनुवाइ गरिनेछ ।
- › भूमिहीन दलित तथा भूमिहीन सुकम्बासीको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा जिल्ला भूमि आयोगरैंग समन्वय गरिनेछ ।
- › वित्तीय सुशासनका हरेक प्रयासहरू अवलम्बन गरी कार्यसम्पादनका आधारमा दण्ड पुरस्कार प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- › सरकारी निजी तथा सहकारी क्षेत्रहरू सँग सहकार्य गर्दै सामाजिक तथा आर्थिक विकासका कार्यहरू साझेदारी तथा सहलगानीमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- › सम्झौता भएको एक महिनासम्म पनि कार्य सुरुवात नगर्ने तथा दोस्रो चौमासिकमा कार्यसम्पन्न भई भुक्तानी हुने वडालाई दण्ड तथा पुरस्कार प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- › योजना सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता लागत सहभागिता कम्तिमा दश प्रतिशत कायम गरिनेछ ।
- › रु पाँच लाख सम्मका भेशिनरी सामग्री प्रयोग नहुने योजनामा जनसहभागिताको सट्टा जनश्रमदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- › रु पाँच लाख भन्दा माथिका योजनामा अनिवार्य रूपम होर्डिङ बोर्ड राख्नपर्ने र सो वापतको रकम इस्टिमेटमा व्यवस्था गरिनेछ ।
- › दुई लाख रूपैयाँ भन्दा बढी लागत भएका योजनाहरूको मात्र पालिका स्तरीय अनुगमन समितिले आवश्यकता अनुरूप अनुगमन गर्नेछ ।
- › आन्तरिक आयका स्रोतहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, राजध बौडफौड, अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, तथा गै.स.स स्रोत परिचालनको लागि स्थानीय सरोकारवाला, प्रदेश सरकार, र नेपाल सरकारका निकाय तथा गै.स.स र विकास साझेदार सँग परामर्श, समन्वय, र साझेदारी गरिनेछ ।

- करको दर सम्भव भएसम्म न्यूनतम गर्दै करको दायरा विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ। प्रगतिशिल कर प्रणाली अवलम्बन गरी नागरिकहरू बिच रहेको असमानता न्यूनीकरण गर्दै लगिनेछ।
- नगरपालिका आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका नयाँ सम्भाव्य क्षेत्रहरू पहिचान गरिनेछ।
- वडा कार्यालयहरूसँग राजस्व सङ्कलन सम्बन्धमा समझौता गरी समझौता बमोजिमको कार्यसम्पादनका आधारमा पुरस्कार तथा दण्ड प्रणाली लागू गरिनेछ।
- कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एंवं करदातामैत्री तुल्याउँदै लगिनेछ।
- सम्पत्ति, व्यावसाय तथा घरबहाल करलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ।
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरूलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गर्दै अभिलेख प्रणाली व्यवस्थित गरिनेछ।
- मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- न्याय सम्पादनको कार्यालाई थप व्यवस्थित गर्न मेलमिलाप कर्ताहरूलाई क्षमता विकास तथा क्रियाशिल बनाइनेछ।
- आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीको बक्यौता, पेशकी, बेरुजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा र विकास निर्माणमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता तथा ढिलासुस्तीमा शुन्य सहनशीलताको नीति अछित्यार गरिनेछ। सो कार्यालाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा कार्यालयहरू र सार्वजनिक स्थानहरूमा नगरपालिकाको तर्फबाट सुझाव पेटिकाहरू राखिने छ।
- नगरपालिकाको सुरक्षालाई चुस्तदुरुस्त एवम् प्रभावकारी बनाउन वडाका विभिन्न ठाउँमा, पर्यटकीय स्थल तथा सुरक्षा संवेदनशील क्षेत्रहरूमा सि. सि. टि. भि. क्यामेरा जडान गरिनेछ।
- सडक फुटपाथमा हुने अव्यवस्थित पार्किङ निर्माण सामाग्री भण्डारण र फुटपाथ पसलहरूको अनाधिकृत प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै उचित व्यवस्थापन र नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा उपयुक्त पार्किङ स्थलहरू पहिचान गरी सञ्चालन गरिनेछ।
- आधारभूत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रूपमा बजार अनुगमन गर्ने र यस्तो अनुगमनमा उपभोक्ताहरूलाई समेत संलग्न गराइनेछ।
- विपन्न र न्यून आय भएका घर परिवार पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराई लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) पद्धति प्रयोगमा ल्याइने छ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहहरूसँग आपसी सहकार्य र समन्वयको लागि अन्तर समन्वय तथा सहकार्य नीति तर्जुमा गरिनेछ।

९. खानेपानी सम्बन्धी नीतिहरू

- नगरपालिका WASH गठन गरी सबै खानेपानी समितिहरूको नियन्त्रण र एकिकृत विकास गर्न एकिकृत संयन्त्र निर्माण गरिनेछ ।
- निर्माण सम्पन्न भएका खानेपानी योजनाहरूलाई व्यवस्थित गर्नुका साथै नयाँ खानेपानी विस्तार गर्दा भूमिगत पानिको श्रोत प्रयोग गर्ने निति लिइनेछ ।
- प्रत्येक खानेपानी योजनाका २ जना हेरालुहरूलाई Wash सम्बन्धी तालिम दिइनेछ ।
- चालु अवस्थामा रहेका पधेरा तथा कुवाहरूको मर्मत तथा व्यवस्थित Water Recharge System को अध्ययन गरिनेछ । ।
- नगरभित्रका सम्पूर्ण पिउने पानिका श्रोतहरूको Water Quality Test गरी वैकल्पिक श्रोत तथा Treatment को व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१०. संस्कृति सम्बन्धी नीति

- विभिन्न जाति र भाषाहरू तथा सास्कृतिक सम्पदाको अध्ययन तथा तथ्याङ्क संकलन गरी डकुमेन्ट्री निर्माण गरिनेछ ।
- होमस्टे (घरबास) लाई पर्यटकीय गन्तब्य स्थलको Mapping गरी नगरको मुख्य स्थान तथा सूचना केन्द्रमा Disply गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगर भित्रका उत्कृष्ट कलाकारहरू पुरस्कृत गर्ने, कलाको संरक्षण गर्ने लगायतका कामहरूलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइने छ । नगरपालिका भित्र लुकेर रहेका प्रतिभाहरूको पहिचानको लागि विभिन्न प्रकारका मैत्रीपूर्ण प्रतिस्पर्धा गरी कला, साहित्य र सृजनाको संरक्षण र सम्बद्धिगत गरिने छ ।
- नगरभित्र परम्परागत कला तथा संस्कृति भल्क्ने गरी संरचना निर्माण गर्ने वातावरण सिर्जना गर्दै लिगाइनेछ ।
- भेरी तथा कर्णालीमा Boating का लागि दुबै किनारमा lighting System को व्यवस्था गरिने छ ।

न्त्यमा, सम्पूर्ण अतिथिज्यूहरू कर्मचारी ज्यूहरू विभिन्न संघ संस्था तथा सरोकारवाला सम्पूर्णमा अमूल्य राय झाव उपलब्ध गराउनु भई यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु भएकोमा सम्पूर्णमा धन्यवाद आपन गर्दछु । साथै यो नीति तथा कार्यक्रमले समग्र पञ्चपुरी नगरपालिकालाई ”कृषि-पशुपालन, पर्यटन, शिक्षा, वास्थ्य तथा स्वरोजगार: सुदूढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” तर्फ डोङ्याउने विश्वासकासाथ तेति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा सहयोग तथा समन्वयको अपेक्षा समेत व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद! नमस्कार! जय पञ्चपुरी !

